

כ"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרעג

ערב שבת-קודש
פרשת קורח
כ"ט בסיוון ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ט בסיון ה'תשס"ז – ו' בתמוז ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ט בסיון	הלכות נחלות פרק ט-יא.	הלי שחיטה פרק יד.	מ"ע רמח.
ש"ק	ל' בסיון	פתח פיך וגו'. ספר שופטים והוא ספר ארבעה עשר.. הלכות סנהדרין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	נדבות פי וגו'. ספר הפלאה והוא ספר ששי.. הלי שבועות.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קעו. מל"ת רפד. מ"ע קעה.
א'	א' בתמוז	פרק ד-ו.	פרק ב.	מל"ת רפב. רפג. מ"ע רכט. רכח.
ב'	ב' בתמוז	פרק ז-ט.	פרק ג.	מ"ע רכו. רכז. רל. רלא. מל"ת סו.
ג'	ג' בתמוז	פרק י-יב.	פרק ד.	מל"ת שי. מ"ע רכד. מל"ת ש.
ד'	ד' בתמוז	פרק יג-טו.	פרק ה.	מל"ת רצד. רצ.
ה'	ה' בתמוז	פרק טז-יח.	פרק ו.	מל"ת רעט. רעז. ערה. רעת. רעג.
ו'	ו' בתמוז	פרק יט-כא.	פרק ז.	מל"ת רפ. מ"ע קעז. מל"ת רעו. עדר.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן וצניצת ותמילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
8.15	7.47.6	1.16	12.41	9.06	5.38	4.34	4.06	2.56	ו', כ"ט בסיון
8.16	7.48.0	1.17	12.41	9.06	5.38	4.34	4.07	2.56	ש"ק, ל' בסיון
8.16	7.48.3	1.17	12.41	9.06	5.38	4.34	4.07	2.56	א', א' בתמוז
8.16	7.48.6	1.17	12.42	9.06	5.38	4.34	4.07	2.56	ב', ב' בתמוז
8.17	7.48.9	1.17	12.42	9.06	5.38	4.34	4.07	2.56	ג', ג' בתמוז
8.17	7.49.2	1.18	12.42	9.06	5.38	4.34	4.07	2.56	ד', ד' בתמוז
8.17	7.49.5	1.18	12.42	9.07	5.38	4.35	4.07	2.56	ה', ה' בתמוז
8.18	7.49.7	1.18	12.42	9.07	5.39	4.35	4.07	2.56	ו', ו' בתמוז

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
קורח	7:11	8:29	7:26	8:32	7:19	8:33	7:27	8:30
חוקת	7:13	8:31	7:28	8:33	7:21	8:35	7:29	8:31

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

שפע ההצלחה הנמשך עתה הוא למעלה מהגבלות

- על-ידי לימוד החסידות של הרבי נעשית התקשרות של עצם בעצם •
- עתה יש צורך בחיזוק ההתקשרות במיוחד, כדי לקבל השפעה מהרבי •
- מאידך, ההמשכות וההשפעות הן יותר מבעבר • השינוי בין עתה למקודם הוא רק לגבי היצר-הרע... • ומדוע כתב משה כל הי"ג תורות ביום אחד? •
- משיחות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, לרגל יום ההילולא ג' בתמוז

ב. [.] . וכתוך הדברים מכאר, ש"מצד עצם הנשמה האלוקית (היינו, גם בהיותה למטה, אבל כפי שהיא מצד עצמה) רחוקה היא ומובדלת בערך מכל תענוגי עולם הזה הללו, אף גם מאהבת הבנים כו"⁵.

והיינו, שמעלת הנשמה היא לא רק בכך שהיא מושללת מכל עניני האהבה שעל-פי טעם-ודעת, שהם בודאי עניינים נוספים שמצד הגוף (שגם לגבי הגוף עצמו הרי הם דברים נוספים), אלא יתירה מזו - שהנשמה האלוקית מושללת אפילו מאהבת הבנים, שהיא אהבה עצמית.

ולכן מבואר שם, ש"מה שמבקשים על הקברות ולזכור חסד אבות על הבנים . . אינו אלא בבחינת הבלי דגרמיה [=הבל העצמות] שהוא בבחינת קטנות הנשמות בלבד", שזוהי מדריגה תחתונה ביותר, כיוון ש"הנשמה האלוקית מצד עצמה וכוחותיה מובדלת היא לגמרי מדברים הגשמיים"⁶.

וכאשר ההמשכה היא ממדרגה תחתונה ביותר ("הבלי דגרמיה") - הרי לבר זאת שהיא המשכה מועטת, שייכים בה גם מניעות ועיכובים, שעל-ידם

א. כמאמר הנ"ל [=ד"ה כתפוח בעצי היער'] מבואר שהגוף והנפש מצד עצמם הם באופן שאי אפשר להיות חיבור וקישור ביניהם, וזוהי פעולת המזון, שנעשה דם ובשר כבשר הגוף, חיות פנימי, שעל-ידו נעשה קישור הנפש בגוף. ולמעלה מזה הוא עניין הלבוש, שעל-ידו נמשך גם בחינת המקיפים. אך עדיין אין זה בחינת העצם ממש, וזהו עניין הריח, שמגיע ("רירט אָן") בהעצם ממש.

וכן הוא גם בעניין חיבור הנשמה עם הגוף ונפש הבהמית - שמצד עצמם אין שום חיבור ביניהם, והחיבור ביניהם הוא על-ידי ג' עניינים אלו:

תורה - שעניינה מזון, המשכה פנימית. מצוות - שהם לבושים, המשכת המקיף² [.] . ותשובה - "ריח בוגדיו"³, "שושנה דסלקא ריחא"⁴ - שמגיע בבחינת העצם.

(1) כנראה הכוונה למאמר שנרפס בסה"מ תקע"א ע' רפ ואילך, המיוחס בכ"כ כ"י להצ"צ (ראה הערות המו"ל שם ע' שיח).

(2) ראה תניא ספ"ה. ובכ"מ.

(3) ראה סנהדרין לז, א.

(4) זח"ב קפט, רע"ב.

(5) סה"מ שם ע' רצ.

(6) הערה קודמת.

שלו נמצא שם ("ער איז דאָרטן"), וכפתגם הירוע¹² שלא זו בלבד שהוא לומד את התורה, אלא עוד זאת, שהתורה מלמדת אותו, ובתורה זו (תורת החסידות) נמצא העצם של הרבי - אזי נעשית התקשרות עצם בעצם.

ועל-ידי זה מגיעה בקשתו (לא רק ב"הבלי דגרמיה" ולמעלה יותר, אלא) בהעצם ממש, וממילא ההמשכה היא בלי גבול, בכל המצטרך לו.

(שיחת שבת פרשת נצבים, כ"ז אלול, ה'תשי"ד.
תורת מנחם - התוועדיות (יב) תשי"ד חלק ג עמ' 222)

ד. בפרשת וילך¹³ כתיב "לקוח את ספר התורה הזה גו", ואמרו חז"ל¹⁴: "כיוון שידע משה שהיה לו למות באותו היום מה עשה. . . כתב י"ג תורות, י"ב לי"ב שבטים ואחת הניח בארון". ומובן שכתיבת י"ג ספרי תורה ביום אחד - הוא עניין של נס¹⁵. ולכאורה אינו מובן: מהו הצורך בנס זה? והרי היה יכול להתחיל בכתיבת ספרי התורה מבעוד מועד¹⁶, ואז לא היה צורך בנס של כתיבת י"ג ספרי תורה ביום אחד!
וביאור העניין:

אמרו רז"ל¹⁷ "מה להלן עומד ומשמש, אף כאן עומד ומשמש". והפירוש בזה - שכשם שבהיותו כאן בעולם הזה היה "עומד ומשמש" להשפיע למטה, "אף כאן (לאחר ההסתלקות) עומד ומשמש" להשפיע לצאן מרעיתו.

אלא שכיוון שלאחרי ההסתלקות עומד הוא בתנועה של עליות - יש צורך בהתקשרות אליו, כדי לקבל את ההשפעה. והדרך להתקשרות זו היא - על-ידי תורה, כמבואר לעיל שעל-ידי התורה

מתמצמת ההמשכה עוד יותר בדרך הילוכה. ולכן בהכרח להגיע למדרגה נעלית יותר מ"הבלי דגרמיה", שעניין זה הוא על-ידי המזון ולבושים.

ג. וביאור העניין:

כשם שבגשמיות מקשר המזון את הנפש עם הגוף אף שמצד עצמם אין להם שייכות זה לזה - כן הוא ברוחניות, שעל-ידי לימוד התורה (עניין המזון) מתקשרים ומגיעים למדרגה נעלית יותר מ"הבלא דגרמיה", ולמעלה יותר, עד להעצם. ומזה מובן גם בנוגע ללימוד החסידות של הרבי:

אמרו רז"ל¹⁷ "צדיקים דומין לבוראם", וכשם שהקב"ה הכניס את עצמותו בתורה, כמאמר⁸ "אנא נפשי כתבית יחבית", כך גם הצדיקים הכניסו את עצמם, בכל עצמותם ומהותם, בתורתם⁹. והרי עניין זה הוא למעלה לא רק מ"הבלי דגרמיה", אלא למעלה גם מנר"נ, שהם כוחות פנימיים, שהוא עניין ההמשכה שבאה על-ידי המזון, למעלה גם מבחינת חיה, ואפילו למעלה מבחינת יחידה - שהרי גם "יחידה" היא שם בלבד (כמאמר¹⁰ "חמשה שמות נקראו לה", ו"יחידה" בכלל)¹¹, מה שאין כן "אנכי" (ראשיתיות "אנא נפשי כתבית יחבית") פירוש שהקב"ה הכניס את עצמותו בתורה, וכך הוא גם בצדיקים, שהם עצמם, בכל עצמותם ומהותם, נמצאים בתורתם.

ולכן, כאשר לומדים את החסידות של הרבי, והלימוד הוא בכל עצמותו, היינו שלומד את החסידות של הרבי והולך בהדרכותיו ללא הגבלות, מבלי להתחשב עם הכנתו, ואפילו מבלי להתחשב עם ההגבלות של כוחות המקיפים - אזי נעשית התקשרות עצם בעצם.

והיינו, מכיוון שלימודו הוא באופן שהעצם

(12) ראה לקו"ד ח"ב רמו, ב. סה"ש תש"ד ע' 88.

(13) לא, כו.

(14) דב"ר פ"ט, ט. פסיקתא דר"כ פ' וזאת הברכה. מדרש תהלים עה"פ צ, א. ועוד. הובא בהקדמת הרמב"ם לפיה"מ (ולס' היד). ועוד.

(15) ראה פי' עץ יוסף לרבי"ר שם. וראה גם לקו"ש חכ"ד ע' 208 ובהערה 15 שם. וש"נ.

(16) ראה גם פי' מהרז"ו לרבי"ר שם. הובא בלקו"ש שם.

(17) סוטה יג, סע"ב.

(7) רות רבה פ"ד, ג. וראה ב"ר פס"ו, ח. במדב"ר פ"י, ה. אסת"ר פ"ו, ב.

(8) שבת קה, א (לגירסת הע"י).

(9) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 24 ואילך. וש"נ.

(10) ב"ר פי"ד, ט.

(11) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 56. וש"נ.

שאינן זו אשמתו, ובכל אופן, אינו מאמין לדברים שימסרו לו, כיוון שנאמרו "שלא בפניו"; ובמילא, ממשיך בכל הפיתויים וההסתוות כמקודם, ואם יש לו עסק עם מי שאין לו את התוקף שצריך להיות אצל חסיד - יכול הוא להתגנב לאט לאט, כדברי הגמרא³³ "בתחילה קראו הלך (עובר דרך עליו ואינו מתאכסן עמו) ולבסוף קראו אורה (אכסנאי) ולבסוף קראו איש" (בעל הבית) ח"ו!...

צריכים לידע אפוא שכל זה נובע מצד השקר; כל העניינים שאינם מצד הקדושה, אין להם מציאות אמיתית, ועל דרך זה ובמכל שכן וקל וחומר בנוגע לכל הטענות הנ"ל - שהם טענות של שקר.

ובמילא, צריכים לידע שהאמת היא שאין כאן עניין של "עזוב", ואף אחד לא ישכנע את עצמו באשליית ("מ'זאָל זיך ניט לאָזן אַינרעדן") שכל הדברים שהרבי דיבר אליו, או שדיבר לאחרים והתכוון אליו, אינם שייכים עתה, כיוון שנשתנו הזמנים והעיתים, ואילו עתה היו נאמרים הדברים באופן אחר - אילו עתה היו נאמרים הדברים באופן אחר, היה השינוי מתבטא בכך שהיו מצווים עליו להסיף כמה פעמים ככה!

ח. כל מי שמסתכל על המצב לאשורו, ללא שוחר מכמה פניות וטענות - רואה, אשר מאז... ההסתלקות... ניתוסף... הצלחה... בכל העניינים שהרבי רצה שיעסקו בהם - **שלא בערך!**

אלא שכואב הלב ("ס'איז אַ האַרץ־ווייטאַג") על כך שלא הכינו "כלים" לקבל ולקלוט את ההצלחה במילואה, ובמילא לא ניצלו אותה כדבעי, והרי סדר הדברים למעלה הוא - כמסופר בתנ"ך³⁴ - שכאשר יש מצב ש"אין עוד כלי" אזי כו'... - אינני רוצה לומר את המשך הלשון... כיוון שיש לקוות שכיוון ש"מבורכת ה' ארצו"... לא יהיה מצב ש"ויעמוד השמן"...

עד שנזכה שלא יסתפקו למעלה בנתינת הצלחה מופלגה... כפי שראו אפילו בעיני בשר, אלא סוף־כל־סוף - כשרואים עם מי יש עסק - יתחילו ליתן מלמעלה גם את הכלים,

גופו") של אדם²⁹, אלא אדרבה, כתורת הבעש"ט³⁰ על הפסוק³¹ "עזוב תעזוב עמו", שצריך לעבוד את ה' ביחד עם הגוף, וכאמור, שהתפקיד הוא להאיר ("פועלי דיממי") - תחילה בעצמו, בגופו ונפשו הבהמית, וגם בכיתו, אצל אשתו וילדיו, - שידעו מהי יהדות, ושיהיה להם "געשמאַק" בזה, ולא להסתפק בכך, אלא להוסיף ולהסביר להם בדברי נועם מה הם חיים חסידיים ("אָ חסידישער לעבן"), ואשר זהו האושר האמיתי ("דער אמת'ער גליק") לעצמו ולילדיו, ובפרט כשרוצים להבטיח גם בנוגע לנכדים כו'. וכשרוצים באמת, יכולים לפעול כל זה לא רק בנוגע לעצמו, אלא גם בנוגע לבני ביתו -

שעל־ידי זה מאיר בד' אמותיו, ולאחרי זה - או בבת אחת - יוצאים גם להאיר בחלקו בעולם. ובמילא, לומר ש"אותנו עזוב... לאנחות" - הרי זה בודאי שקר... "לאנחות" - בודאי לא; ואפילו "עזוב"... - הרי זה רק "אם תעזבני"... אזי "אעזוב"³²... אבל כאשר אין זה מצב של "תעזבני", הרי במילא אין זה מצב של "אעזוב", כך, שאין כאן עניין של "עזוב" כלל.

ז. החילוק בין קודם ההסתלקות ולאחר ההסתלקות אינו אלא בנוגע ליצר־הרע:

קודם ההסתלקות, לא היה היצר־הרע יכול לטעון ולומר: לא כך שמעת מהרבי, ולא כך ציוה עליך הרבי לעשות - שהרי אז היו יכולים להיכנס... יחד עם היצר־הרע... ל"יחידות", באופן הנראה במוחש, ולשאול - בפני היצר־הרע - מהו הציווי שהוטל עליו;

מה שאין כן עכשיו - לא יכול היצר־הרע להיכנס לשם, כיוון שלא מניחים אותו להיכנס לשם!... ובמילא, כאשר אומרים לו: בוא ונברר מהו הציווי שהוטל עלי - משיב, שהוא אכן מוכן לבוא, וכאשר לפועל לא מניחים לו להיכנס, טוען הוא

(29) ברכות נח, רע"ב. וש"נ.

(30) כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) (בהוספות סכ"א. וש"נ נעתק ב"היום יום" כח שבט).

(31) משפטים כג, ה.

(32) פרש"י עקב יא, יג. וראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' קלח.

(33) ראה סוכה נב, ב (בפרש"י).

(34) מלכים ב, ד, ו.

טוב ("ווי ס'איז געזינטער פאַר זיך") אפילו ללא פניות, ואז תנוצל ההצלחה באופן המתאים לכוונת נשיא הדור, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובמילא, תומשך ההצלחה גם בעניינים הפרטיים - על דרך מה שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה³⁹ ובהלכות מלכים בסופן בעניין היעודים הגשמיים שנותן הקב"ה לבני ישראל כדי שיוכלו לקיים את רצונו.

- כידוע הפירושו³⁵ במה שכתוב³⁶ "והוא יכלכלך", שהקב"ה ייתן לך לא רק את האורות, המשכות והשפעות, אלא גם ה"כלים" שתוכל לקבלם - אבל, לכל הפחות, צריך להיות קצת שכל ("אזויפיל שכל דאַרף מען האָבן") - לרצות לקבל את הכלים עם האור שמונח בתוכם!... אלא מאי, כאשר מישוהו בא וטוען - בקשר לעניינים שהרבי רוצה שיעסקו בהם - "אין לי פנאי", "אין זה עניין שלי", "לא אלי מתכוונים",

אף אחד לא ישכנע את עצמו שכל הדברים שהרבי דיבר אליו, או שדיבר לאחרים והתכוון אליו, אינם שייכים עתה כיוון שנשתנו הזמנים והעיתים...

ט. ואז יראו ש"מברוכת ה' ארצו" - עוד יותר מכפי שהיה קודם ההסתלקות: מבואר בארוכה באגרת הקודש הידועה⁴⁰ ובעיקר בביאורה, שבהיות הצדיק חי על פני האדמה, בחיים חיותו בעלמא דין, ישנם הגבלות הגוף. וכידוע הסיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴¹ בשם המגיד, שבעברו בהיכלות דגן עדן, עבר דרך היכל אחד אשר תינוקות של בית רבן יושבים ולומדים חומש, ומשה רבינו מסביר להם מה שכתוב⁴² "ויפול אברהם על פניו ויצחק וגו'" - שעניין זה הוא מצד הגוף כו'.

ובמילא, כל זמן שנשמתו של הרבי היתה מוגבלת בגוף, היו אמנם הצלחות וכו', אבל, כל זה הגיע על-ידי יגיעה... ועד למצב ש"הוא⁴³ מחולל מפשעינו"... עם כל העניינים שעברו עליו, ובמילא, הרי זה הגביל, במידה גדולה, את ההמשכות וההשפעות שהמשיכו מלמעלה, ובמיוחד - את האופן

"יש לי דברים חשובים יותר" - יש לו בחירה חופשית, וכיוון שבחירה חופשית היא ממקום נעלה ביותר, - שהרי בהדרגות של אורות וגילויים, אין בחירה חופשית, באור אין סוף, אין בחירה חופשית; בחירה חופשית יש רק בעצמות ומהות, כמבואר ברמז בליקוטי-תורה פרשת אמור³⁷, ובהמשך הידוע של ראש-השנה לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע³⁸ - מובן הקושי ליטול מיהודי בחירה חופשית, שכן, כשביל זה צריכים לגעת ("אָנרירן") היכן שיהודי הוא חד עם עצמות ומהות אין-סוף ברוך-הוא, ולשם לא רוצים להתקרב ("אָהניצו וויל מען זיך ניט רוקן") - כל זמן שיש איזו-שהיא ברירה.

ובכל אופן, התקווה היא - כאמור - שיתחילו ליתן מלמעלה גם את הכלים, ובמילא, ינצלו את ההצלחה במילואה, אבל, לכל הפחות, יחליט כל אחד בפשיטות גמורה שכאשר יתנו מלמעלה את האורות והכלים - יקבלם בלבב שלם, ללא "פוליטיקה" (כפי שאומרים במדינה זו), ומה

(39) ספ"ט.

(40) ע"פ לשון אדה"ז בתניא אגה"ק סכ"ז (קמו, א).

(41) "התמים" ח"ב ע' עא. "קובץ מכתבים אודות גודל ערך אמירת התלים" (ולאח"ז באגרות-קודש שלו ח"י ע' תנד ואילך).

(42) לך לך יז, יז.

(43) ישע' נג, ה. וראה סד"ה באתי לגני תשי"א (תורת מנחם

- התוועדויות ח"ב ע' 202).

(35) ראה סה"מ קונטרסים ח"ב שלה, סע"ב. סה"מ תרפ"ח ע' כח. תרצ"ט ע' 21.

(36) תהלים נה, כג.

(37) לח, ב.

(38) סה"מ תרס"ה ע' ח.

אלא, שלא ניצלו אותה במילואה, ובמילא לא נראתה במילואה; אבל באותם מקומות שרצו לנצלה, ורצו באמת - ראו הצלחה למעלה מדרך הטבע, ועד כדי כך, שגם אלה שחשבו למנגדים, לא זו בלבד שבטלה התנגדותם, אלא עוד זאת, שנעשו למסייעים.

(שיחת יום שמחת תורה ה'תשט"ו.

תורת מנחם - התוועדיות (טו) תשט"ו, חלק א' עמ' 152)

שבו ניצלו אותם כאן למטה; אבל לאחר ההסתלקות - שאז "אשתכח בכולהו עלמין (וגם עולם הזה הגשמי בכלל זה, ולא רק בכלל זה, אלא עוד יותר מאשר בעולמות העליונים) יתיר מבחירה"⁴⁴, כיוון שלא עזב הרועה את צאן מרעיתו⁴⁵ - אזי התחילה ההצלחה להיות באופן אחר לגמרי, ללא הגבלות,

(44) זח"ג ע"א, ב. הובא ונתבאר באגה"ק שם.

(45) ראה אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' קמא.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

כאשר יישא האומן את היונק

האם מותר לכעוס על הילדים? • מה הן ה'חדשות הטובות' עבור הרבי? • כדאי לדאוג ליהודי אף לפעם אחת בחייו שיאכל כשר! • וכיצד זוכים להתקשרות? • אוסף סיפורים ו'יחידויות' בענייני הפרט וגם בענייני הכלל לרגל היום הגדול והקדוש ג' תמוז

מתפללים מנחה".

יום אחד, בשל טרדתה באירוע משפחתי מצער (פטירת חמותה בערב ראש־חודש סיוון), שכחה לתת צדקה וכתבה על כך לרבי. תגובת הרבי היתה שמלכתחילה דובר כי הדבר יהיה 'בלי נדר'.

אור לכ"א בסיוון תשכ"ד, בליל שימורים ("וואַך נאַכט") לרך הנולד, נכנס הרה"ת ר' שמואל שי' לו ל'יחידות', והודיע לרבי שהוא מתכוון להעניק לבנו את השם יוסף יצחק, וביקש בין השאר ברכה שהרבי ירווה מהבן נחת.

שאל הרבי: אשתך מסכימה לשם? לאחר מכן המשיך הרבי לברכו, וסיים: והשם יתברך ירווה ממנו נחת, ואני ארווה ממנו נחת...

טרם יציאתו, כשכבר עמד סמוך לדלת שאל הרבי: האם היא מגדלת אותו בעצמה או מגדלת אותו באמצעות פורמולה [=תחליף חלב]? [הערת המביא לדפוס: הרבי נקט לשון נקיה "האָדעוועט" (=מגדלת)].

השיב האב שהיא מגדלת אותו בעצמה, והרבי שיבח זאת באומרו: כיום סבורים הרופאים גם־כן שזה הכי טוב.

בראשית התקרבותו לחב"ד (כשבבית היו קשיים מסויימים), נכנס הרה"ת ר' שמואל שי' לו לרבי, והוא נשאל בין השאר: האם אביך נכח פעם בהתוועדות [=של הרבי].

ר' שמואל השיב: לא, אבל ביקשתי ממנו שייכנס ל'יחידות'.

בתגובה אמר הרבי:

לבקשולדבר עם בן־אדם שהוא לא מכיר - קשה יותר. אבל להתוועדות באים כל מיני אנשים בעלי זקן ובלי זקן. אנשים אינם יודעים מה הם חסידים. סבורים הם שחסידים [=כל ענינים] שרים ורוקדים - כפי שמציגים אותם בטלוויזיה -

אך כשאביך יבוא להתוועדות ויראה אנשים ילידי ארצות־הברית ומחוצה לה, ויאזין [קצת?] להמדובר, יפעול עליו.

בלי תחלימים

בחודש אייר תשכ"ד נכנסה מרת לו ל'יחידות', בהיותה בחודש התשיעי להריונה עם בנה הבכור. הרבי הורה לה: "תני צדקה עד הלידה (בכל יום חול) בעת תפילת שחרית ובשעה שהילדים

דאגה לתינוקות

בחורש תשרי תשמ"ג הגיע לחצר הרבי יהודי שהתקרב זה עתה ליהדות, עם רעייתו ושני ילדיהם הקטנים. היהודי היה בעל משרה בכירה וקירובו ליהדות היה בו מן החידוש. כשהרבי הגיע בבוקר מביתו סיפר המזכיר לרבי על המשפחה שהגיעה. שאל הרבי: האם לתינוקות היה חלב חם לשתות?

מבחן לילד בן חמש

הנה קטע מ'מבחן' שערך הרבי לילד במהלך 'יחידות':
הרבי: מה אתה לומד? חומש? סידור? איזה פסוק למדת היום? איזה עניין כו?
הילד לא הגיב והרבי ביקש מאביו להסביר לו את השאלה.

הרבי: מה קראת?

הילד: קמץ אל"ף אָ

הרבי: ומהו קמץ ת?

הילד: תָּ.

הרבי: מה אחרי אל"ף?

הילד: בי"ת.

הרבי: מה לפני ת?

הילד: ת.

הרבי: מה שמך?

הילד: פינחס לו.

הרבי: בן כמה שנים אתה?

הילד: בן חמש.

הרבי: יש לך טלית קטן.

הילד (אחרי שהסביר לו אביו את דברי הרבי):

כן.

הרבי: כמה חוטים בציצית.

הילד: שמונה.

הרבי: יפה.

הרבי בירך (באנגלית): השם־יתברך יברך אותך

להיות חסיד, ואביך ואמך יהיה להם נחת ממך.

כדי שלא לבייש

מעשה באחד החסידים שפנה לרבי בבקשה שהרבי יואיל להתוועד לרגל העלייה לתורה

("אופרופעניש") של שני חתנים.

השיבו הרבי:

הנ"ל קשה, כדי שלא לבייש הקודמים שלא השתתפתי בהאופרופעניש - אבל כדי לפייסם - שני החתנים - אתן מהנשמר אצלי מכוס של ברכה דח[ג] הש[בועות], זמן נישואי הקב"ה וכנס[ת] [ישראל], בש[עה] ט[ובה] ומוצ[לחת] ולנ[צח] ס[לה] ו[עד].

החדשות החשובות

הושמטו במכתב

לכנייהווג ר' בן ציון ורעייתו ריידר מאנגליה כתב הרבי (כפר חב"ד גיליון 900 עמ' 118) אתם מסיימים את מכתבכם בציון העובדה שמיציתם את כל החדשות. למרות זאת, מפתיע שאתם משמיטים את אחד הסעיפים הכי מהותיים של חדשות טובות, דהיינו ההתקדמות המשביעה רצון של ילדיכם בלימודיהם ובהתנהגות היום־יומית, ובייחוד עתה כאשר יש לי אחריות בראש ובראשונה לפחות כלפי בנכם, שרשמתם לבית־ספר של ליובאוויטש. כתוצאה מכך, ההתעניינות שלי בכך היא אפילו גדולה יותר מכפי שהיתה לפני כן.

להיות "בצל"

הרה"ח הרב שמואל הלוי חפר כתב פעם לרבי כי חושש הוא שהרצאותיו ב'ערבי חב"ד' גורמות לו תחושת ישות ("במענה לשאלות שחושש להרגש של ישות וכיוצא בזה) על[ל] יודי[ה] הרצאותיו וכו'").

בתגובה כתב לו הרבי בי"ב באדר תש"כ:

מצטטים בכגון דא מענה אדמו"ר האמצעי על שאלה כהנ"ל: אָ ציבעלע מעגסטו ווערן, אָבער חסידות זאָלסטו חזר'ן [=אף אם תיהפך ל"בצל", תמשיך לחזור חסידות]. וק[ל] ל[הבין].

התייחסויות לנסיעה לרבי

"במענה למכתבה מי"ט אדר[ך] שני] - אין כדאית נסיעה לכאן לימי הפסח" - כתב הרבי לנערה

ובנוגע למה שכתבת שהנך כועס וכו' - אחת העצות לכך היא להתבונן שעל כל יהודי נאמר "בנים אתם לה' אלוקיכם", ממילא ככל שהם ילדיך - הרי הם [גם] ילדיו של השם יתברך. [ואיך אפשר] להרביץ לילדיו של השם יתברך? תזדעזע אפוא היד! וכשם שלא תכה בן של הזולת, קל וחומר בן של הקב"ה. ומה שנדרש פעם להטיל אימה [=על ילד] - הרי אף פעם לא מתוך כעס.

הנחת התפילין של הרבי

יהודי כתב לרבי כי למד בהלכות תפילין שהתפילין של ראש צריכות להיות מונחות במקום התחלת צמיחת השערות, ומכיוון שנראה לו שאצל הרבי הן מונחות למטה מהשיעור - עליכן הוא שואל מה לא נכון בהבנתו את לשון השולחן-ערוך.

השיב לו הרבי כשהוא מדבר על אופן הנחת התפילין של "פלוני", והכוונה לעצמו [וראה עוד 'משבחי רבי' עמ' 74]:

מקום הנחת [תפילין] של [ר]אש - מובן שהוא כמ[ו]ן [שכ]תוב [בש]ו [לח]ו [ע]רוך. ומה שראה אצל פ[ל]וני [למטה מזה] - הוא בטח מפני שאצל פ[ל]וני אין שערות מלפניו ולכן בעמדו (הכתב) מרחוק קצת לא יכול להבחין שהוא כן מקום התחלת צמיחת שערות. כן אפשר שבפעם זו שראה ירד התש"ר ממקומו מבלי שירגיש בדבר (אף שבכלל ממשמש בתפלו כדון).

"איך זוכים להתקשרות"

ב"יחידות" בשנת תשכ"א, במענה לשאלה איך זוכים ל"התקשרות", הורה הרבי (לבחור או אברך): תלמד מה שאני לומד ("לערך וואס איך לערן"). ובהמשך אמר: אני לומד נגלה וחסידות.

בפתק שהכניסו ה'חוזרים' (=משחזרי תורת הרבי) לאחר ה'חזרה' של שבת קודש פרשת נח תשכ"ח, שבה אמר הרבי את המאמר דיבור-המתחיל "הנני מביא אתכם וגו'" [ספר המאמרים תשכ"ח עמ' נח - סד] - כתבו כך:

בעת חזרת המאמר "הנני מביא גו'", זכרו

בחודש אדר שני תשל"ו.

בשנת תשמ"ב (בערך) כתב מישהו לרבי שברצונו לבוא ולבקר בחצר הרבי בחודש תשרי, ונענה:

מתוך שמחה וטוב לבב, אז [כיר] ע[ל] הצ[ו]ן. אישה שהגיעה עם בנה בן הארבע מארץ ישראל לביקור בחצר הרבי בשנת תשמ"מ וכתבה על כך לרבי, זכתה לקבל מענה בכתב, אשר הרבי צירף לו מאתיים דולר. במענה נאמר:

אזכיר על הציון ותבשר [ט]וב.

מצו[רף] ב[דה] 1) השתתפות בביקור כאן והנסיעה, 2) לצדקה בא[רץ] הק[ודש].

ניגון הידוע - בחתונה

בי"ד שבט תשט"ז כתב הרבי לאברך חסידי מסויים:

ומ[ה] ש[כותב] אודות אחותו שת[חיה] ל[אורך] ימים [ט]ובים [א]רוכים צריך ה[י]ה להרבות עלי[ה] ריעות וידידות שלה שישפיעו עלי[ה] שבהצעת נכבדות תביט על העיקר ובמילא תבחין ותחליט שהטפל דטפל אינו תופס מקום. והרי אין שלם אלא אחד הוא הש[ם] ית[ברך], ימצא אותיות המתאימות איך להסביר את כל זה.

ומענה לבחורה ששאלה על פגישת שידוכין עם מישהו:

באם הוא בריא כדאי להפגש.

לבחורה אחרת ענה הרבי:

באם הוא שומר תו[ן]רה ומצ[וות] כדאי להפגש. בשולי מכתב איחולים להורים לרגל חתונת בנם כתב הרבי (כד' בטבת תשמ"ו):

בודאי החתונה כד[ת] מ[שה] וי[שרא]ל, ולכן כדאי שינגנו קודם טקס הקידושין הניגון הידוע (דד' בבות) של אד[מו"ר] ה[ז]קן.

להכות ילדיו של הקב"ה?

אב התלונן לפני הרבי - בפתק טרם היכנסו ל'יחידות' - שלפעמים הוא כועס יותר מדי על ילדיו. ענה הרבי (יחידות מיום ו' ערב שבת קודש פרשת נשא ח' בסיון תשל"ג):

ואם ירצה הלה להתווכח בנוגע ל"מיהו יהודי" - לסרב [להתווכח], ולומר לו שלא רוצים להרגיזו ("אנרײצען") וכו'.

טענותיו נובעות מן העובדה שבן אדם אמר לו לשון הרע או סתם מוציא שם רע - שאני דיברתי בפחיתות כבוד אודותיו. [לגופו של ענין:]

(א) ראשית: אין זה עניני. (ב) ובפרט אינני מדבר נגד אנשים - אני מדבר אודות שיטות. (אינני יכול להבהיר כך את דעתי) - באם היה שואל ממני הייתי מסביר לו הכל!...

עד כמה מסירות נפש?

בעניין מסירות הנפש של חסידי ליובאוויטש כדי לאפשר שמירת תורה ומצוות על ידי כל יהודי, סיפר החסיד המפורסם רבי אוריאל צימר ז"ל כי פעם אמר לו הרבי ב'יחידות':

לו יצויר ונודע על יהודי מסוים שמאיה סיבה שתהיה הידרדר רחמנא ליצלן, עד כדי כך שהוא משתתף במסיבת "יום אידם" ביום הולדתו של אותו האיש (הנקרא "קריסמעס"), ובאותה מסיבה עלול להיכשל באוכל טרף - שיטת ליובאוויטש שיש לעשות מאמצים להמציא לו מזון כשר אפילו באותה מסיבה!...

כיוצא בזה סח פעם הרב חרד, משלוחי הרבי במילנו, איתליה ('כפר חב"ד' גיליון 900 עמ' 202):

במילנו היה מועדון לזקנים יהודים. כמאה מהם היו מבקרים בו ארבע פעמים בשבוע, אוכלים ומשחקים בקלפים. הטבח היה גוי, שקנה פעם בשר כשר והראה להם את הקבלה - בלי תאריך - וכך השקיט את מצפונם.

כשהייתי אצל הרבי שאלתי אם כדאי לדאוג לכשרות במטבח המועדון. ענה לי הרבי: את הצד החיובי אני מבין - לעשות שם כשר, אבל מה הצד השלילי? אמרתי: אולי לא כדאי להכניס כשרות במקום שמיועד למשחקי קלפים.

אמר לי הרבי: וכי בגלל שהם משחקים בקלפים מותר להם לאכול נבלות וטרפיות?! שאלתי את הרבי: הרי אומרים שהאנשים הללו בלאו-הכי לא אוכלים כשר בבתיהם...

שנאמר במאמר אשר "הנני מביא גו" - הוא עניין עלייה מלמטה למעלה. "וקיבצתים מירכתי ארץ" - הוא עניין המשכה מלמעלה למטה. אם נכון, כי ביהל אור ע' רסב [נאמר], אשר אות הראשון (הנני מביא גו' וקיבצתים גו') הוא עניין העלייה מלמטה למעלה, ואות השני (מה נאוו כו') הוא עניין ההמשכה מלמעלה למטה. איך לכתוב בה'הנחה' [=רשימת ההתוועדות]?

להלן תשובת ותיקוני הרבי בגוף המכתב ובהמשך לו:

הרבי מתח קו להרגשה תחת המילה "מביא". לאחר המילים "מלמטה למעלה" הוסיף הרבי את המילה "וכן" ומתח קו תחת המילה הבאה - "וקיבצתים".

לאחר המילים "מירכתי ארץ" הוסיף הרבי: [ולאח[ר]י] [זה] [ועל] [ידי] [זה].

במקום "הוא עניין המשכה" תיקן הרבי ל"הוא עניין ההמשכה".

הרבי מתח קו למחיקה על המילים: "אם נכון". "איך לכתוב בהנחה?"

בסיום מכתב השאלה מתח הרבי קו המסמל הפרדה [נהוג בדרך-כלל לפני הערות שוליים] ולאחריו כתב:

דרך אגב המצוין (ביהל אור ע' רסב) "ע[ל] פ[סוק] ושחט" - נוסף על הנדפס במקומו באו[ר] הת[ורה], נמצא [גם] כ[ן] באו[ר] הת[ורה] לחנוכה ז[יבור] [המתחיל] בכה בכסלו" עד כאן לשונו הקדוש.

(מילות הפסוק המוסגרות בחצאי-עיגול הוקפו על ידי הרבי מתוך מכתב השאלה והועברו בסימון חץ למקומן).

להסביר בלי להרגיז

פעם אחת התפתחה מתיחות בין אחד מרבני מדינות אירופה לבין חסידי חב"ד. הרקע לזה היה בין השאר ההתעסקות במאבק לתיקון חוק "מיהו יהודי". ב'יחידות' שהתקיימה באותה עת עם אחד מעסקני חב"ד, התייחס הרבי לנושא ואמר:

יש תרי"ג מצוות. "מיהו יהודי" הוא אחת המצוות. אך אם הלה אינו רוצה לסייע בענין זה, יש לפעול עמו בנוגע לשאר 312 המצוות.

העומד (מלבד שבת ויום טוב) לא אני אעכב חס' ושלום.

כמה תארים שאכתוב – במה נחשב הוא

לאחר שמיני עצרת תשל"ח, כאשר הרבי לא חש טוב בליבו, אזרה הרבנית חווה גוראריה, אשת הרה"ח המפורסם ר' שניאור זלמן גוראריה, אומץ וכתבה לרבי בקשה שהרבי יחוס על בריאותו ולא יצום תעניות בה"ב. היא צירפה איגרת קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ לאביה כ"ק אדמו"ר מקופשטניץ, שבה הוא מבקשו לשמור על בריאותו ולא לסגף את גופו בתעניות ('אגרות קודש' אדמו"ר מוהרי"צ כרך ט' עמ' קצא).

בין השאר כתבה:

"הרבי מלמד אותנו אהבת ישראל. ירחם אפוא הרבי עלינו ועל כלל ישראל וישמור על בריאותו. לקהל כולו יש צער רב מהעובדה שהרבי צם בה"ב. . מתפללת אני שתפילותי מלב עמוק יתקבלו לרצון".

הרבי לא התייחס כלל לנושא הצומות אלא הודה על האיחולים לבריאותו, והוסיף (בתרגום חופשי):

בנוסף על התודה על האמור, מגיע ישר כוח על שימות הלב לשגר לי במצורף למכתבך צילום מומכתב חותני אשר גרם לי עונג מיוחד בראותי את התואר שהוא כתב על אביך זצ"ל (תיבדל לחיים טובים ארוכים), אשר אחרי תואר זה, כמה תוארים שאכתוב – במה נחשב הוא.

התארים באותו מכתב:

"כבוד [קדושת] ידידי הרב [הצודיק] הנכבד והכי נעלה, משכיל על דבר טוב, גזע תרשישים, [ותיק] [וחסיד] [איש] [ורא] [אלוקים] מוהר"ר אברהם יהושע העשיל שליט"א".

"גם אני איני מבין"

במענה לשאלה כתב הרבי:

לכתבו ע[ל] ד[בר] ההנהגה בעולם וכו' – הנה גם אני וגם טובים ממני יש שאינם מבינים אותה – אבל מה פלא באם נברא אינו משיג חכמת הבורא?

ענה לי הרבי בחיור: נעלמה ממך גמרא מפורשת במסכת שבת – מי שעשה מלאכה בשבת כמה פעמים ובין פעם לפעם ידע שעבר איסור, חייב קרבן על כל פעם ופעם שעשה זאת. והרבי המשיך: אתן לך הוראה שתזכור לכל החיים: אפילו אם יהודי אוכל נבלות וטריפות כל חייו, ואתה מזכה אותו שיום אחד יימנע מאכילת כמה ארוחות טריפות, או אפילו ארוחה אחת ויאכל אוכל כשר, אתה מסיר מעליו חיוב אחד של הבאת קרבן חטאת. עשית לו בכך טובה גדולה מאוד – טובה שאין לשערה...

מבצע נש"ק עם תנאי

מדברי הרבי אור לכ"ה תשרי תשל"ה, השליח שפעל עם הסטודנטים באוניברסיטאות באנגליה, הרה"ת ר' שמואל שי' לו:

מן הראוי היה – מכיון שנמצאות שם גם סטודנטיות – שהן תדלקנה נרות לפני שבת, גם אם אינן שייכות עדיין לקיים מצוות אחרות. אך תשוחח על כך רק עם כאלה שהדבר מובטח שידליקו קודם השקיעה, או כאלה שכלל לא ידליקו. כלומר: כאלה שמצד יושר (לא מטעמי יראת-שמים), הרי מכיוון שהן נענות לכך מפני בקשתך, ובקשתך – שאם אינן מדליקות קודם השקיעה הרי עדיף שלא ידליקו, ומצד ישרותן – שכן היא הנהגתן – יצייתו.

לא אני אעכב חס' ושלום

ב'יחידות' עם שני הרבנים הראשיים לישראל, הרה"ג שפירא והרה"ג אליהו, שהתפללו בנושא הקרבת קרבן פסח שני, אם ייבנה בית המקדש בין פסח ראשון לשני. הרבי התבטא אז:

בענין זה לא אשמיע סברה להפך, שכן תפילתי שהעניין יתממש, ושאכן נחוג פסח שני בשנה זו... ואז נתפלפל..."

עוד התבטא אז הרבי לגבי מנהג חב"ד בנוגע לברכת 'שהחיינו' בימי הספירה:

איני מפרסם זה [=בהקלטה], כי מי שרוצה לברך שהחיינו [=לא כמנהג חב"ד שנמנעים בימי ספירת

פרשת קורח

פרשת קרח

חטאו של קורח נרמז באותיות ק' ר' ח' של שמו. האותיות הללו דומות בצורתן לאות ה', שהיא מאותיות הקדושה, אבל בכל אחת ואחת מהן יש שינוי שמצביע על חיסרון מסויים. האות ה' מורכבת משלושה קווים, שרומזים למחשבה דיבור ומעשה - הקו העליון והקו הימני רומזים למחשבה ודיבור, והקו השמאלי רומז למעשה. אולם באותיות ק' ר' וח' יש פגם: ק' - הקו השמאלי יורד למטה יותר מהקו הימני, רמז להוספה בלתי רצויה בקו המעשה, היפך האיסור להוסיף על מצוות התורה. ר' - העדר הקו השמאלי, דבר הרומז לחיסרון וגירעון במעשה, בניגוד לצינוי שלא לגרוע מהמצוות. ח' - הקו השמאלי מחובר לשני הקווים האחריים, דבר הרומז שמיד אחרי המחשבה והדיבור נחפזים לשלב המעשה, מבלי לעיין תחילה בשולחן-ערוך ולבחון כיצד יש לעשות את המעשה. כתוצאה מכל אלה נגרמה מחלוקת קורח וכל עדתו.

(שיחת ג' תמוז תשמ"ב, ש"פ קרח תשד"מ)

כי כל העדה כולם קדושים (טז,ב)

כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה (רש"י)

קורח הזכיר את מעמד הר-סיני כדי להוכיח שכל יהודי שייך לכהונה גדולה, ולכן אין מניעה שגם הוא ומאתיים וחמישים האנשים שעמו יהיו כוהנים גדולים. במתן תורה נאמר (שמות יט) "ואתם תהיו לי ממלכת כוהנים", ופירש בעל הטורים: "אילו זכו ישראל היו כולם כוהנים גדולים".

(לקוטי שיחות כרך ח עמ' 191)

זאת עשו קחו לכם מחתות (טז,ו)

אתם ר"נ איש מבקשים כהונה גדולה, אף אני רוצה בכך (רש"י)

מאתיים וחמישים האנשים ביקשו כהונה גדולה בגלל גודל העילוי שבדבר. על זה השיב משה, שכוונתם ושאיפתם זו אכן רצויה, ולא עוד אלא שגם הוא שותף להם ברצון זה; אבל בפועל - "אין לנו אלא כוהן גדול אחד", וחלילה לחלוק עליו.

(לקוטי שיחות כרך יח עמ' 188)

אתה וכל עדתך הנועדים על ה' (טז,יא)

עיקר חטאם של קורח ועדתו היה בכך שהתנגדו לשם הוי', המורה על הנהגה על-טבעית ועל-שכלית. זה שאמרו רז"ל במדרש "מה ראה קורח לחלוק על משה, פרה אדומה ראה". כלומר: קורח חלק על החוקים שבתורה, שהם מצוות על-שכליות. ולכן נסמכה פרשת חוקת לפרשתנו.

(ספר השיחות תש"א עמ' 137)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת קורח

ל' בסיוון, א' דראש-חודש תמוז

קודם שמונה-עשרה¹, טופחים על השולחן להזכיר 'יעלה ויבוא', אבל אין מכריזים זאת כדיבור².
* בשבת-קודש זו³, שקודם יום ההילולא ג' תמוז, ישתדלו לעלות לתורה. אם אין מספר העליות מספיק - יקראו בתורה בחדרים שונים⁴, אבל לא להוסיף על מספר הקראים.

* ישתדלו שמפטיר⁵ יהיה הגדול שבחבורה - בריצוי רוב המניין - או על-פי הגורל. שחרית: יעלה ויבוא. חצי הלל, ואברהם זקן, זבדיה, קדיש תתקבל. שיר-שלי-יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

מוציאים שני ספרי-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע, לפני ההגבהה מניחים את ספרי-התורה השני על הבימה, ואומרים חצי קדיש.

1 עיקר המנהג הוא בליל א' דר"ח (ראה 'מהרי"ל - מנהגים' עמ' ה, שבליל ב' דר"ח היו שלא הכריזו 'יעלה ויבוא' אלא 'ראש חודש'. 'התקשרות' סוף גיליון קיח). אך יש הרגילים לטפוח על השולחן גם בב' דר"ח, וכן לומר בקול 'יעלה ויבוא' גם בשחרית ומנחה, ולהכריז לפני מוסף דשבת ר"ח 'אתה יצרת', כדי למנוע שכחה.

2 סידור אדה"ז, תפילת ערבית.

3 מנהגי יום ההילולא - הוראת בי"ד רבני חב"ד בארה"ק, ע"פ מכתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו משנת תשי"א ליו"ד שבט (אג"ק ח"ד עמ' קמב, ספר-המנהגים עמ' 95, ובכ"מ).

4 כאשר לפחות ישיבה מהמתתפים לא שמעו את קריאת-התורה (קצות-השולחן סי' כה ס"ד). ואפשר לעשות זאת אף לפני תפילת שחרית, כנפוץ בין אנ"ש ובבית-חיינו (עיין אג"ק ח"ג עמ' ד, שלא חייב להיות קשר בין התפילה לקריאת התורה. וע' בספר 'התפילה כהלכתה' פט"ז ס"ה ובהערות שם).

5 ברכייוסף או"ח סי' רפד ס"ק א. שערי-אפרים שער ט סמ"ב. דרכי חיים ושלום' אות רי.

הגבהה וגלילה. בספר התורה השני קוראים למפטיר בפרשת פינחס: "וביום השבת... ובראשי חודשיכם... ונסכו". הגבהה וגלילה.

הפטרה: "כה אמר ה', השמים כסאי" (ישעיה סו) ומוסיפים פסוק ראשון ואחרון מהפטרת 'מחרי-חודש' (שמואל-א כ, יח. מב).
אין אומרים 'אב הרחמים'.
מוסף: 'אתה יצרת'⁷.

6 ספר-המנהגים עמ' 33.

7 בלוח כולל-חב"ד (שבת, ר"ח שבט) כתב: "טעה ואמר 'תיקנת שבת': עד שלא סיים תפילתו - חוזר ומתחיל 'אתה יצרת', ואם סיים תפילתו - חוזר לראש התפילה...". ואף שאמר 'נעשה לפניך... ומוסיפים כהלכתם', ל' רבים (והרי במוסף בדיעבד די באיזכור בלבד, ראה בשו"ע אדה"ז סי' רסח ס"ז), כאן גרע, כיוון שהזכיר שבת ולא הזכיר ר"ח כלל. מקור דין זה - בברכי-יוסף (תצ ס"ק ח, הובא בשע"ת שם ס"ק ג ובכף-החיים סי' תכה ס"ק כו), שו"ת תשובה-מאהבה ח"א סי' קס, חכמת-שלמה סו"ס תכה, ליקוטי מהרי"ח (בדפוס המקורי - ח"ב דף צו ע"ב). ויש נסתפקו בזה. וע' בס' אישי-ישראל (פרק מה הערה קצג) שיש חלוק בין שבת ר"ח וחווה"מ לבין ר"ה.

בס' הנ"ל (פרק לט סעיף עו, וש"ל) סיכם פרטים בזה: נזכר קודם אמירת השם של 'מקדש השבת' - יחזור ל'אתה יצרת'; אחר השם - יאמר 'למדני חוקיך', ויחזור ל'אתה יצרת'; אחר סיום 'מקדש השבת' קודם 'רצה' - יאמר 'ונעשה לפניך קורבן ר"ח הזה', וימשך כסדר; נזכר אחר-כך, לפני אמירת השם של 'המחזיר שכנינו לציון' - יאמר במקום שזכר 'ונעשה לפניך קורבן ר"ח הזה' ויחזור ל'ותפילתם באהבה'; נזכר אחר אמירת השם הנ"ל - יאמר 'למדני חוקיך' ויחזור ל'ותפילתם', סיים הברכה - כל עוד לא סיים את 'היו לרצון' האחרון - יחזור ל'אתה יצרת'. סיים 'היו לרצון' האחרון, שדינו כ"עקר רגליו" - יחזור לראש התפילה.

[לגבי סיום הדין בלוח כולל-חב"ד: "...ואם אמר 'אתה יצרת' אע"פ שחתם 'מקדש השבת' בלבד - יצא", אכן בסי' תפז ס"ג ביו"ט שחל בשבת, פסק אדה"ז שמשום ספק ברכה 'טוב לחוש לדבריהם' של הפוסקים שלא לחזור לראש אחרי כדי דיבור, כשחתם בשבת או ביום טוב בלבד, כדי "שלא להכניס עצמו

יום שלישי

ג' בתמוז

ביום זה, בשנת תרפ"ז, נשתחרר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע מהמאסר בבית האסורים ('שפלרניה', בעיר פטרבורג, שנקראה אז 'לנינגרד'), בתנאי שיסע מיד לגלות, בעיר מקלטו 'קוסטרומה' למשך שלוש שנים¹².

יום ההילולא השלשה-עשר של הוד כ"ק אדמו"ר מרנא ורבנא מנחם-מענדל זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע (תשנ"ד), דור שביעי לנשיא חב"ד, ומנוחתו כבוד בניוירוק, ארצות-הברית, על-יד ציון כ"ק חמיו אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.

סדר יום ההילולא:

ביום שני, תיכף אחר השקיעה¹³, מדליקים (בכל בית) נר שידלק כל המעת-לעת. אם אפשר בקל - נר של שעווה¹⁴.

יבחרו וירימו מי שיתפלל לפני התיבה ביום ההילולא, ונכון לחלק שיתפלל אחד ערבית, שני - שחרית, שלישי - מנחה, כדי לזכות בזה מספר יותר גדול של אנ"ש.

בשעת התפילות ידלקו חמישה נרות.

אחר התפילה (ובבוקר - אחר אמירת תהילים) ילמוד (יסיים) המתפלל לפני התיבה פרק כ"ד רכלים ופרק ז' דמקוואות. אחר-כך יאמר המשנה "ר' חנניא בן עקשיא... ויאדיר". בלחש - איזה שורות בתנאי¹⁵,

מנחה: פרקי-אבות - פרק ד.

שכח 'יעלה ויבוא' במנחה - חזור. אם נזכר בזמן תפילת ערבית - מתפלל שתיים (השנייה - עדיף לאומרה אחרי 'ואתה קדוש'), הראשונה לערבית (ובה אומר 'אתה חוננתנו') והשנייה לתשלומי-מנחה. ואם שהה הרבה אחרי ערבית, אינו יכול להתפלל תפילת תשלומין⁸.

יום ראשון

א' תמוז - ב' דראש-חודש

ערבית, מוצאי-שבת: בראש-חודש (ובכל יום שיש בו מוסף) אין האבל יורד לפני התיבה, ואפילו לא בתפילת ערבית ומנחה⁹.

שחרית: יעלה ויבוא. חצי הלל, ואברהם זקן, זבדיה, קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה דראש-חודש. חצי קדיש. אשרי, ובא לציון¹⁰. יהללו. חולצים תפילין דרש"י ומניחים תפילין דרבנרותם, קוראים קריאת-שמע, קדש, והיה כייביאך. שש זכירות. חולצים תפילין דר"ת. הש"ץ אומר איזה מזמור, חצי קדיש, מוסף.

שכח יעלה ויבוא במנחה, ונזכר בערבית מוצאי-ראש-חודש - מתפלל פעמיים שמונה-עשרה, והשנייה - יתנה שתהיה בתורת 'נרבה' (אם הוא פטור מלהתפלל 'תשלומין')¹¹.

12) ראה בפירוט ב'ספר התולדות - אדמו"ר מהוריי"צ', כפר-חב"ד תשל"ב, ח"ג פרק כא. ספר-השיחות תרפ"ז, מבוא עמ' י. עמ' 168. ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 649. מענה כ"ק אדמו"ר בעניין **אמירת תחנון** ביום זה (נדפס בקובץ 'היכל מנחם' ח"ג עמ' מז, עיי"ש בהערות): "בעניינים התלויים ברגש אין לשאול, כיוון שזו הוכחה שאין רגש". במניין של הרבי אמרו תחנון ביום זה (אבל אולי היה זה משום שהרבי לא רצה להורות בזה, אלא שהדברים יבואו באתעדל"ת), אך המשפיע הרה"ח ר' מענדל פוטערפאס ע"ה לא הניח לומר תחנון ביום זה.

13) ע"פ ס' המנהגים עמ' 79.

14) 'ראשית-יבות: 'הקיצו ורננו שוכני עפר'" (מהמכתב שצויין בהערה 3). למעשה, נר של שעוות-דבורים **טוורה** אינו זולק יפה (מוציא הרבה גזאים וכבה מהרה, מלבד באבוקת-הבדלה הפתוחה לאוויר), ונרות 'השעווה' המצויים בשוק מעורבים בהרבה 'סטיארין'. ולכאורה די שיהיה **הרוב** שעווה לקיום המנהג כראוי.

15) י"א שהרבי אמר את התיבות "ונפש השנית בישראל היא חלק אלוהה ממעל ממש", מנהגי-מלך ס"ע 32.

לידי ספק ברכה לבטלה" (אף ששמע שם שמעיקר הדין היה צריך לחזור), אבל דין זה הוא רק בשאר תפילות ולא במוסף. וע' בס' אישי-ישראל פל"ט סעיף עה ובנסמך שם].

8) ראה שו"ע אדה"ז סי' קח סעיפים ב,ה,ז.

9) ספר-המנהגים עמ' 8.

10) פעם אירע במניין של הרבי שהש"ץ סיים בקול 'יגדל תורה ויאדיר', לפני החזרת הס"ת, והרבי הורה לו לומר מיד את הקדיש [כנראה משום שעיקר חיוב אמירת קדיש הוא על ובא לציון ולא כהקדמה לתפילת מוסף. וראה בנימוקי או"ח ר"ס נה שהורה במצב זה (שמפסיקים בתפילין דר"ת ואף בדברים בטלים לפני הקדיש) לומר את הקדיש לפני החזרת הס"ת] וזה כנראה גרם שהתחילו לנהוג שם למהר ולהחזיר את הס"ת לפני אשרי ובא-לציון.

11) לוח כולל-חב"ד בדרי"ח מרחשוון, משו"ע אדה"ז סי' קח סי"ז.

קדיש דרבנן.

אחר תפילת ערבית - יחזור חלק מהמאמר האחרון המוגה שזכינו לו, ד"ה "ואתה תצווה" תשמ"א (קונטרס פורים-קטן תשנ"ב, שחילקו כ"ק אדמו"ר בו ביום בידו הקדושה לכל אחד ואחד מהנאספים¹⁶), בעל-פה. ואם אין מי שיחזור בעל-פה - ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפילת שחרית. ולסיימו אחר תפילת מנחה.

בבוקר קודם התפילה - פרק תניא¹⁷. וכן לאחר תפילת מנחה¹⁸.

בבוקר קודם התפילה - ירים כל אחד¹⁹ תרומה להעניינים השייכים לנשיאנו, בעד עצמו ובעד כל אחד מבני ביתו שיחיו, וכן קודם תפילת מנחה. לאחר תפילת שחרית - [יכתוב ו]יקרא כל אחד פ"נ²⁰ (הנשואים - כמוכן בחגירת אבנט). אלו שזכו

להיכנס ליחידות, או על-כל-פנים לראות את פני כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו - יצייר עצמו, בעת קריאת הפ"נ, כאילו עומד לפניו. להניח הפ"נ אחר-כך בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של כ"ק אדמו"ר. ולשלחו (אם באפשרי - בו ביום) על מנת לקראתו על הציון שלו (מס' הפקס שליד הציון: 723444-1718). במשך המעט-לעת - ללמוד פרקי המשניות של אותיות השם²¹.

במשך המעט-לעת - לעשות "התוועדויות פעילות ומתוך אהבת-ישראל"²², ולהתחזק בכל ענייני לימוד התורה נגלה וחסידות, חיזוק התורה והיהדות והפצת המעיינות, ובמיוחד באהבת-ישראל ואחדות-ישראל, כפי שהורנו, החל מהתוועדות הראשונה דקבלת הנשיאות²³, ועד ההתוועדות האחרונה לעת-עתה

איננו צריכים לכתוב החסרונות שמוצא בנפשו, כי אם לבקש שיתקן... הפרט הוא באופן כך וכך, ולא לכתוב כמו שהוא עתה בחסרונו... "עיי"ש. כ"ק אדמו"ר מהר"ש, בשבו מהאוהל, ביאר זאת פעם לבני-ביתו (מבוא לקונטרס ומעין עמ' 55), בכך שברונית נראה כל דבר, גם החיסרון, כאילו הוא חי ממש. כשאי-אפשר כלל לכתוב פ"נ, ידוע המעשה מהממפי"ע הרה"ח ר' מ"מ פוטערפאס ע"ה שנעצר בחדש טבת תש"ז, והיה נתון בחקירות קשות וכו' עד ערב ב"ג בעומר, ובאותו יום הגיע 'לשבת' בכלא. רק אז יכול היה לחשוב על מצבו, ורצה לשלוח פ"נ לכ"ק אדמו"ר מהור"י"צ, אך הדבר היה בלתי-אפשרי. ונוכר בדברי כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ לפני צאתו מרוסיה בשמח"ת תרפ"ח [לא מצאתי הלשון ברשימת השיחה הנדפסת. וראה ליקוטי-דיבורים כרך א, דף ב ע"א ובהערה] "כשתחשבו עלי, אחשוב אני עליכם" ואז 'שח' אליו פ"נ במחשבה. לאחר חודש וחצי הגיע לזוגתו (שכבר היתה אז בצרפת) מכתב מכ"ק אדמו"ר מהור"י"צ מתאריך י"ז אייר, ובו אישור "המברק נתקבל". בני המשפחה תמהו איך ייתכן ששלח מברק ממאסרו. לאחר שנים רבות, כשיצא והגיע לרבי לי"ט כסלו תשכ"ד ביקש ממזכירו של הרבי הרי"ץ (בשנת תש"ז) לבדוק אם יש מברק ממנו בארכיון, ולא מצא, ונוכר שבאותו יום הכתיב לו אדמו"ר מהור"י"צ את המכתב - ונוכר במשלוח' הפ"נ (מפי נכדו הרה"ח ר' יוסף-יצחק שי' ליברוב).

21 כגון הפרקים דלהלן: מ - ברכות פ"א; נ - שבת פכ"א; ח - חלה פ"א; ס - סוטה פ"א; מ - אבות פ"א; ע - פסחים פ"א; נ - ידים פ"ב; ד - סנהדרין פ"ג; ל - סוכה פ"ד.
22 מברק ל' שבט תשנ"ב - ספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 535.
23 ליקוטי-שיחות כרך ב עמ' 499. וראה גם מכתבו של הרבי נשיא דורנו מיום השלושים להסתלקות כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ - אג"ק ח"ג ס"ע רמד: "...כי המשכת כל רוחניות אינה אלא על-ידי אהבה רבה. נקווה איפוא כי על ידי זה שנעמוד כולנו

16 ספר-המאמרים - מלוקט חלק ו עמ' כט.
17 על-פי אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"א עמ' שצ - ללמוד אגרת-הקודש סימן ז"ד.
18 על-פי הנפוץ בין אנ"ש ביר"ד שבת - ללמוד את הביאור לאגה"ק האמורה.
19 "תנית הצדקה (בקשר עם יו"ד שבת וכיו"ב) - הוא שייך גם לנשים, ואדרבה (מצד כמה טעמים) להן דבר הצדקה שייך יותר" (ספר-המנהגים עמ' 85). מובן שיש לשתף גם את הטיפ (ומכספס) בזה, וכן בשאר ההנהגות, שגם נשים וטיפ שייכים בקיומן.
20 נוהגים לכתוב את הפ"נ על נייר חלק דווקא. מקפידים לכתוב דווקא באם טבלו באותו היום במקווה (באם לא טבל - יכתוב ע"י אחר). ונוטלים ידיים לפני-כן. כשכותב אדם פ"נ על עצמו, כותבים "עלי", "עלינו", ואילו כשכותב עבור אחרים הלשון הוא "עבור..." (המזכיר הרה"ח ר"ל שי' גרונר).
"בנוגע לנוסח הפדיון... אילו יישר חילי, הייתי מבטל הנוסח שכותבים 'ממקור הרחמים כו' [זההסדים האמיתיים] ע"ד מכניסי רחמים כמבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל", כ: א) "ע"ד... ז"ל" הוא ביאור ההיתר על תנית פדיון לרבי (שלכאורה ה"ז עניין של ממוצע) ובמילא אי"ז נוגע ושייך לנוסח הפדיון שעניינו בקשת רחמים... ולא ביאור ההיתר על זה. (ב) ובנוגע לנוסח 'ממקור הרחמים' - אין צורך ליתן לרבי 'כתובת' מהיכן לעורר רחמים... ואולי רצונו לעורר רחמים ממדריגה נלעית יותר...
"כ"ק מו"ח אדמו"ר [וכן הרבי עצמו - ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי עמ' תגדת, ובכ"מ] היה אמנם כותב נוסח זה, אבל זוהי הנהגה שלו, ואין זה ראייה שגם אננו... צריכים לכתוב כן..." (משיחת ליל ב' אייר תשי"ט ס"ד, 'תורת-מנחם - התוועדויות' תשי" עמ' 39. וראה בי"מ גיליון 22 עמ' 23).
ראה באג"ק אדמו"ר מהור"ש ח"א עמ' קנד: "לדעתי אחשוב אשר פ"נ על קברי הצדיקים בעניינים רוחניים בעבודה,

בש"פ ויקהל תשנ"ב - "גילוי האחדות הכללית בהבריאה ובכניישראל"²⁴.

לקבוע שעה במשך המעט-לעת - לבאר לבני ביתו שי' אודות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ועבודתו אשר עבר בה כל ימי חייו, ואשר גם עתה, כיוון "שגם בזה העולם המעשה אשתכח יתיר"²⁵ - בוודאי שהוא מנהיג את העולם כולו, ואנ"ש בפרט, ומעורר רחמים רבים וכו', כמו שהיה עד עתה, ואדרבה, ביתר שאת וביתר עוז²⁶. ולכן, גם השפעותיו לכל השייכים אליו מתעלות יותר ויותר. וכדי שיתקבלו בפנימיות, צריכים גם ה'כלים' של השייכים אליו להיות מזוככים יותר²⁷.

במשך המעט-לעת - לבקר (אלו הראויים לזה) בכתייהכנסת ובכתייהמדורש אשר בעיר, לחזור שם מימרא או פתגם מתורתו של כ"ק אדמו"ר, לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו, להודיע ולהסביר תקנותיו²⁸ על-דבר לימוד הרמב"ם לכל אחד ואחת (שלושה פרקים ליום, פרק אחד ליום או ספר המצוות), ועל-דבר מבצעי המצוות הכלליים שלו: מבצע אהבת-ישראל, חינוך, תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים - יבנה וחכמיה, נרות שבת-קודש ויום-טוב, כשרות האכילה ושתייה וטהרת-המשפחה,

ואחדות כל בני-ישראל בכתיבת ספרי-התורה הכלליים²⁹; לעורר את בני-נח בדבר קיום שבע מצוות שלהם³⁰; ועד המבצע האחרון והעיקרי - 'עמדו הכן כולכם'³¹, לפרסם בכל מקום את הנבואה ש"לאלתר לגאולה" וש"תיכף ומיד ממש 'הנה זה (משיח) בא'³², וההשתדלות האחרונה של כל אחד ואחת מישראל להביא את המשיח על-ידי לימוד התורה בענייני מלך המשיח ובענייני הגאולה³³, כדי להתחיל "לחיות" בענייני משיח וגאולה³⁴, ואף "שישו ושמוחו בשמחת הגאולה"³⁵.

אם באפשרי, לעשות כל הנ"ל מתוך התוועדות. במשך המעט-לעת - לבקר (המוכשרים לזה) במקום כינוסי הנוער החרדי - ולהשתדל, ככל האפשרי בדרכי שלום, גם במקום כינוסי הנוער שלעת-עתה אינו חרדי - ולבאר להם איך שחיבה יתירה נודעת להם תמיד מאת כ"ק אדמו"ר, לבאר להם את אשר תבע מהם והתקווה והביטחון אשר בטח בהם, אשר סוף-סוף ימלאו את תפקידם בהחזקת היהדות והפצת התורה בכל המרץ החום והחיות שהם מסגולות הנוער.

מובן אשר, בהתאם לתנאי המקום, בכל אתר ואתר, ימשיכו בכל הנ"ל בימים אשר אחרי יום ההילולא, ובפרט ביום השבת-קודש שלאחרי.

בהתקרבות ואהבה רבה אמיתית נמשך אלינו כוח להוציא לפועל כל אותם העניינים אשר רצונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שייצאו לפועל טוב על ידינו".

24) ספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 440. וראה בשיחת ש"פ בהר" בחוקתי, מבה"ח סיון תנש"א, אודות חשיבות העניין בהבאת הגאולה. ובשיחת י"ג ניסן תשכ"ו (שיחות-קודש, ס"ע 331-יד) סיפר כ"ק הרבי נשיא דורנו בשם כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ על מענה כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק, כשהכניס עצמו לסכנת-נפשות בעומדו בתוקף נגד הממשלה באסיפה הידועה, ושאל אותו אחד הגדולים הייתכן, איך מעמיד עצמו בסכנה, ואפילו אם לא חשב על עצמו, היה עליו לחשוב אודות החסידים וכלל ישראל, וענה (תוכן המענה, מתורגם): "כאשר חסידים יפעלו ביחד, הם יעברו זאת... כשחסידים מתאחדים, הם עוברים זאת, שוברים את החושך כפול ומכופל של הגלות... על-ידי האחדות של החסידים... שמבטלת את כל הגזירות וכל העניינים, ופורצת כל הגדרים, ומורידה עד כאן למטה את 'אמת הוי' לעולם".

25) תניא, איגרת-הקודש, ביאר לסי' ז"ד.
26) 'תורת-מנחם - התוועדויות' תשי"ז עמ' 16, עיי"ש.
27) ליקוטי-שיחות כרך יב עמ' 146.
28) ליקוטי-שיחות כרך כז עמ' 229, 'התוועדויות' תשד"מ ח"ג עמ' 1622, ובכ"מ.

29) ליקוטי-שיחות כרך כ עמ' 579, 428 ובמקומות רבים.
30) ליקוטי-שיחות כרך כז עמ' 132, 'חידושים וביאורים בש"ס' חלק ב סי' ח.
31) ספר-השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 122. וראה שם עמ' 257. וידועה הפנייה: "עשו כל אשר ביכולתכם - עניינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון" (ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 474); "על-ידי שהוא מסביר את עניינו של משיח, כמבואר בתורה שבכתב ובתורה שבעל-פה, באופן המתקבל **אצל כל אחד ואחד** לפי שכלו והבנתו, כולל במיוחד - על-ידי לימוד ענייני משיח וגאולה" (ספר-השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 112).
32) ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 792, ספר-השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 26.
33) 'התוועדויות' תנש"א ח"ג עמ' 164.
34) ספר-השיחות תנש"א ח"ב ס"ע 691 (היינו במחין ומדות ועד למחשבה דיבור ומעשה המתאימים לזמן הגאולה, עיי"ש. וזה כולל, כלשון הרמב"ם בסוף ס' היד, העדר "קנאה ותחרות" ו"לא יהיה עסק... אלא לדעת את ה' בלבד").
35) ליקוטי-שיחות כרך כ עמ' 384.

מיד כשנכנס, מתחיל באמירת ה'מענה לשון'. כשמגיע ל'הריני מדליק הלאמפך'⁴⁴, מדליק נר. אחרי הדלקת הנר, ממשיך ב'מענה לשון', עד לפני מזמור "לדוד אליך", ששם נכתב לקרוא את הפ"ג, ואחרי כן מתחיל לקרוא את הפ"נים וכו'. פתקים בודדים (בעיקר מאלה שבהם היה כתוב על העדרו של מישוהו. רק אחדים מאלה החוזר להיכלו) קורע ומניח על הציון הק', והורה לשורפם על אתר, ורובם ככולם מכניס בחזרה לשקית. את הקרעים היו שומרים ושורפים בערב-פסח. לאחר תשל"ח חלו שינויים בעניין זה. באם נשאר נייר חלק מסביב לכתב הפ"ג, קורעו ומפרידו מהפ"ג⁴⁵, ורק אחרי כן מניח את הפ"ג באוהל.

לאחר סיום קריאת הפ"נים, המשיך באמירת 'מענה לשון' עד מזמור קיט, ודילג עד ה'יהי רצון' שמתחיל תיכף אחרי ה'זוהר' שם, וסיים עד אחרי 'אנא בכוח'. לפני צאתו, מקיף (פעם אחת) את האוהל⁴⁶.

לפני צאתו נעצר, נכנס שוב לחדרו שבתוך האוהל (החדר הקטן שבו עומד וקורא את הפ"נים), והמשיך לומר 'מענה לשון' עד ה'יהי רצון' האחרון. ואחרי כן יוצא - לא מאותו פתח שדרכו נכנס, אלא מהפתח הפנימי. כן היה נוהג תמיד שלא לצאת דרך פתח הכניסה⁴⁷.

לפני היציאה, נעמד בפתח היציאה החוצה, ואומר את ה'יהי רצון' שבסוף ה'מענה לשון'. עד שנת תשכ"ה, לפני כניסתו לרכב, ניגש לציון הרבנית שטערנא-שרה ע"ה. משנת תשכ"ה, כשיצא מן האוהל, הלך לפני כן לציון אימו הרבנית חנה ע"ה. משנת תשל"א, הביט גם על ציון הרבנית נחמה דינה ע"ה, ומאז תשמ"ח גם על ציון הרבנית חיה-מושקא ע"ה. כל זה - לדרקת ספורות. לפני הכניסה למכונית, תולש עשבים ג' פעמים,

והיירצון, שתיכף ומיד³⁶ ממש, עוד לפני ג' בתמוז, יחיש הוי' ביאת גואלנו, מהרה יגלה³⁷, והקיצו ורננו שוכני עפר, ונשיאנו, הוא כ"ק אדמו"ר, בעל ההילולא, בתוכם ובראשם, ישמיענו נפלאות וינהלנו בדרך העולה בית א"ל³⁸. וכפי שסיים כ"ק אדמו"ר את מאמר-החסידות הראשון שלו³⁹: "ונזכה להתראות עם הרבי פה למטה, נשמה בגוף ולמטה מעשרה טפחים⁴⁰, והוא יגאלנו".

ביקור ב'אוהל'

"שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, שקודם ההליכה על ציון ואוהל - נוהגים שאין אוכלים, אבל שותים⁴¹."

מהנהגות הרבי ב'אוהל'⁴²:

נוסע לאוהל בנעלי בד (דתשעה-כאב ויום-הכיפורים).

לפני שנכנס לאוהל, מקיש (שתי דפיקות בכל דלת) על שתי הדלתות, הדלת השנייה מהכניסה, והדלת שבחדר האוהל [חדר הפ"נים, שאינו קיים כיום] - כנוטל רשות הכניסה⁴³.

(36) ראה ספר-השיחות תשנ"ב עמ' 341, 376.

(37) רמב"ם ספ"ג מהל' פרה אדומה, ליקוטי-שיחות כרך כח עמ' 131 ואילך. התגלות מציאותו, בתור מלך המשיח, וכתוצאה והסתעפות ממנה - גילוי פעולותיו (ספר-השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 131).

(38) אגב, מכתבת המלה "א"ל" (בסוף המכתב שבהערה 3) מוכח שדעת הרבי היא שהמקף שבין אותיותיה מועיל להפרידן שלא תהיה בזה קדושת השם, ודלא כמ"ש בשר"ת אבני-נזר חי"ד ר"ס רסה.

(39) ספר-המאמרים - מלוקט ח"א עמ' 1. וראה 'תורת-מנחם - התנועותיות' תש"י עמ' 201.

(40) ראה ליקוטי-שיחות ח"ב עמ' 518.

(41) ספר-המנהגים עמ' 96. אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ו עמ' רפב. והכוונה שמקפידים לשתות (ולא רק שאין נמנעים מכך. וכבר העירו מליקוטי-דיבורים עמ' 1354).

(42) נמסרו ע"י חברי המזכירות: הרה"ח ר' יהודה שי' קרינסקי (שהסיע את הרבי לאוהל ברוב הפעמים מאז תשח"ט), והרה"ח ר' בנימין שי' קליין (שהסיע את הרבי לפעמים) מתוך 'כפר חב"ד', גיליון 648 עמ' 16. הוספות ותיקונים מתוך 'מנהגי מלך' עמ' 35, בשילוב הערותיו של הרה"ח ר"ל שי' גרונר (שליווה את הרבי לאוהל בתמידות משנת תש"י עד תשח"ג, ומאז ואילך בכל ערב ר"ה, ובאקראי בפעמים מסוימות) מתוך 'התקשרות' גיליון שיג עמ' 18. בכמה מן ההנהגות אולי יש גם משום הוראה לרבים.

(43) הטעם, מפי זקני אנ"ש, כדי "להמשיך את הרבי" אל הנכנס.

44 עמ' 4. 45 רבים חושבים שזהו כדי שלא לזרוק את שאריות הנייר באוהל, אך הרה"ח ר"ל שי' גרונר מסביר מפני שאין זה לכבוד למסור לרבי דף ריק. 46 ראה בעניין הקפת הקברים במגן-אברהם, באר-היטב וכף-החיים סו"ס תקפא. 47 ראה גשר-החיים ח"א עמ' קלא שיש נוהגין בהלוויה לחזור בדרך אחרת אם אפשר, עיי"ש.

וזורקם לאחוריו⁴⁸.

מעולם לא ראינו את הרבי מניח אבן על הציון, או על קברים אחרים⁴⁹.

בנסיעתו חזרה, ממשיך באמירת ה'מענה לשון', עד גמירא. אם היה פנאי, היה אומר את ה'קרבנות' שלפני תפילת מנחה. בשנת האבל תשמ"ח"ט אמר גם את פרקי המשניות של אבל (פכ"ד דכלים ופ"ז דמקוואות). אחרי כ"ב בשבט תשמ"ט, אם נותר פנאי, היה לומד גם את שיעור הרמב"ם היומי.

* במידת האפשר יש להשתדל לקרוא את הפ"נ "בין שני הציוני קודש, אצל מקום רגליהם הקדושים"⁵⁰.

הנחיות לכוהנים:

הרבי ציווה לבנות מחיצה בת עשרה טפחים סביב ציון כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.

לא הרשה לבנות גג מעל הציון, וגם הורה לכוהנים שלא ישלחו יד על הציון, וגם שלא יניחו בעצמם שם את הפ"נ.

בכל פעם שהולכים ל'אוהל' נהג הרבי לעורר, שעל הכוהנים להיזהר מאוד בכניסתם וביציאתם, שלא יעברו בתוך ארבע אמות של קבר. ולכן נהגו אנ"ש והתמימים להקיף את הכוהנים, בתור מחיצה בין הכוהנים והקברים⁵¹.

48) ראה טושו"ע יו"ד סי' שעו ס"ד, ואו"ח סו"ס תקמ"ז, ונו"כ. אולם שם איתא שעושים זאת אחר הקבורה.

49) ודלא כנהוג. מקור המנהג בדרשות מהר"ש [רבנו שלום מנוישטט, רבו של מהרי"ל, אבי מנהגי אשכנז] הובא בא"ר סי' רכז ס"ק ז, בשע"ת שם ועוד, וטעמו שם "משום כבוד המת, להראותו שהיה על קברו". בשנים האחרונות, עמד הרבי במרחק-מה מן הקברים של הרבניות.

50) כך סיפר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ברשימתו (בי"מ גיליון 22 עמ' 26) על מנהג אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע באוהל הצמח"צדק והמהר"ש בלויבאוויטש.

51) ימי בראשית' עמ' 235. ושם מציינים למכתב, שנדפס באג"ק ח"ג עמ' שמב: "היה לי קורת רוח מזה שניהל כוהנים חסידים אל הציון [ובהערת המו"ל: בעשותם מחיצה בין הכהנים ובין הקברים], אשר על-ידי שזיכה את האחרים ודאי שגדול זכותו". בשנים האחרונות ניתן להשיג ע"י האוהל מתקן מיוחד האמור להיות 'מחיצה' לכל כהן בנפרד. וראה בקשר להקפת הכהנים ובקשר למחיצה זו ועוד, ב'התקשרות' סוף גיליון תרכ"ב.

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש